

'הקפות' בקולחוז

כיצד הציל חסיד חב"ד, ר' רפאל חודידייטוב, את כלכלת טשקנט כדי שיוכל לחגוג את שמחת תורה כראוי?

לרגל שמחה משפחתית?

בתקופת מלחמת העולם השנייה ואחריה, חי בסמרקנד יהודי פעיל ונמרץ בשם רפאל חודידייטוב. הוא הצליח להקים 'קולחוז' (משק שיתופי) עבור מאות משפחות יהודיות, שבו עבדו כדרישת הממשלה הקומוניסטית, ויחד עם זה הצליחו לשמור שבת.

בעיקר עסקו בייצור יין. משאיות הובילו לשם ארגזים של ענבים, ובקולחוז ייצרו יין. יום אחד הגיע למקום נהג משאית מלאה בארגזי ענבים, והלה גילה שלט על שער הקולחוז "לרגל שמחה משפחתית ייסגר המחסן החל מהיום, רביעי, 18 באוקטובר, ועד ליום ראשון 22 באוקטובר, בשעה שבע בבוקר".

הנהג לא שמע מימיו על קולחוז בברית-המועצות שנסגר לארבעה ימים רצופים, ועוד לרגל שמחה משפחתית. הוא פרק את הסחורה ליד השער, ונסע מיד לממונה על הקולחוזים באזור סמרקנד ודיווח לו על המקרה.

מה באמת הסתתר מאחורי הסגירה המשונה הזו? באותה שנה, שני ימי חג שמחת תורה חלו בימים חמישי ושישי, ומיד לאחריהם באה השבת. לכן הוא החליט לסגור את הקולחוז היהודי לכל ימי החג, וקיווה לטוב. חודידייטוב ידע היטב שהוא משחק באש. הוא הבין נכונה שסגירת הקולחוז למשך ארבעה ימים היא דבר חמור מאוד, אולם בגלל שהיו לו יחסים טובים עם השלטונות, הוא האמין שאיכשהו [?] בסוף זה יסתדר.

ביום שישי הגיע למקום מפקח ממשלתי, שנשלח מהמשרד הראשי בסמרקנד, כדי לבדוק מה קורה בקולחוז. באותה שעה כל אנשי הקולחוז

היו באמצע ההקפות. הוא אכן מצא את ארגזי הענבים מונחים מחוץ לשערי הקולחוז, וכשנכנס, קידמה את פניו דממה חשודה. הוא הלך והתקדם לתוך הקולחוז, ואז הגיעו לאוזניו קולות רחוקים של שירה וריקודים. האיש נכנס לאולם, שהיה מלא וגדוש ביהודי הקולחוז שרים שמחים ורוקדים.

המבקר היה יהודי בוכרי 'קומוניסט', שעבד בשירות המשטרה החשאית, והבין מיד מה מתרחש כאן. היהודים ה'חשוכים' משביתים את העבודה וחוגגים את שמחת תורה, בלי להתחשב כלל בנזק העצום שהם גורמים לכלכלה הסובייטית. הוא איתר את האחראי הראשי, רפאל חודידייטוב, ומסר בידו צו ובו דרישה להופיע במשרדי הק.ג.ב. על הניהול הרשלני של הקולחוז.

רפאל זיהה אותו, התקרב אליו והעניק לו חיבוק עז, באומרו: "אנו שמחים שבאת לשמוח עמנו בשמחת תורה! בוא ושמח יחד אתנו, ואחר-כך נטפל בכל הבעיות האחרות". הוא כיבד אותו בכוס לחיים ובצלחת מלאה במאכלי חג, ואחריה כוס שנייה ושלישית ☺ עד שהמבקר השתכר. למחרת בבוקר הוא התאושש, ולא שכח מה קרה. הוא חזר לממונים עליו ודיווח על המתרחש בקולחוז של חודידייטוב.

אזרח למופת

באותם ימים שרר בסמרקנד מחסור חמור בצמיגים למשאיות, וזה גרם להשבתה ממושכת של אחד מהמפעלים הגדולים בעיר. אבל בברית המועצות, כמו בברית המועצות, אף אחד לא התאמץ יותר מידי כדי לפתור את הבעיה, והמפעל עמד שומם כבר כמה שבועות וזה השפיע על כל התעשייה בסמרקנד.

ביום ראשון לפנות בוקר ר' רפאל מיהר לטשקנט, ויצר קשר עם בכיר בצמרת הצבאית בעיר שהיה מיודד עמו שנים רבות. הוא ביקש ממנו למכור לו כמות גדולה של צמידים שהוחזקו כרזרבות במחסני הצבא. עוד באותו היום הצמיגים הגיעו לסמרקנד למפעל המושבת, וכבר למחרת פתחו

שוב את המפעל.

מנהל המפעל כתב מכתב תודה עמוס שבחים לאזרח הסובייטי רפאל חודידייטוב, שגילה ערנות, אכפתיות ותושייה, ובכך הציל את המפעל. עם המכתב הזה הלך רפאל למשרדי הקג"ב, שם הוא מיד התקבל בניזיפה חמורה על שסגר את הקולחוז לארבעה ימים ועל שלא אכפת לו מהכלכלה הרוסית, ובנוסף לכל הוא משתכר ביחד עם חבריו בחג היהודי.

רפאל מיד הוציא את המכתב, מסר אותו לידי הממונה על הקולחוזים ואמר לו: "אני זה שלא אכפת לו מהכלכלה הסובייטית? שבועות שלמים שהמפעל הענק הזה מושבת ואף אחד מכם לא עשה כלום בנידון. אני זה שנסעתי לטשקנט, הבאתי צמיגים והצלתי את המפעל, ואותי אתה מנסה להאשים שאני רוצה לחבל בכלכלה הרוסית? דבריו התקיפים פעלו את פעולתם, והוא שוחרר לנפשו.

שמחה שתובעת "שהחיינו"

הרבי מביא בשם הרבי הקודם, שברכת 'שהחיינו' שמברכים בשמחת תורה, נוסף על שמכוונים אותה על החג, אנו גם מברכים שהחיינו על התורה.

'שהחיינו' היא ברכה מאוד פופולרית. כשקונים בגד חדש מברכים 'שהחיינו', כשנכנסים לבית חדש מברכים 'שהחיינו', בחגים, למשל בלילות פסח [?] מברכים 'שהחיינו', בראש-השנה מברכים 'שהחיינו', וגם על מצווה שלא עשינו שנה שלמה, למשל על תקיעת שופר, מברכים שהחיינו. כאן בא הרבי הקודם ומחדש ש"בשמחת תורה מברכים 'שהחיינו' על התורה".

שואל הרבי: לכאורה אין זה מובן. הלא התורה איננה דבר חדש; היא ניתנה לפני 3300 שנה, וגם לא הוצנעה במשך שנה שלימה, כמו השופר שתוקעים בו פעם בשנה, אלא יהודי חייב ללמוד תורה כל יום בבוקר ובערב. אם כן, על מה בעצם מברכים שהחיינו (ראה באריכות שיחת ליל שמח"ת תשח"י, שיחות קודש ח"א, ע' כ"ו)?

ההסבר הוא: כאשר יהודי מגיע להקפות בשמחת תורה ורוקד עם התורה, הרי אף-על-פי שהתורה כבר ניתנה לפני שנים רבות, והוא עצמו למד אותה אתמול ושלשום, עם זאת בהצטרפו לכל הקהל, מתוך שמחה משותפת על המתנה שהקדוש-ברוך-הוא נתן לנו, והוא רוקד כפי שרפאל חודידייטוב שמח בשמחת תורה בקולחוז [?] הוא מתמלא שמחה כזו לפחות כמו על מכונית חדשה, והוא בוודאי יכול לברך ולהכריז "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".

אנו עומדים לפני תפילת 'יזכור', ברגעי ההתאחדות שלנו עם אותן הנשמות האהובות עלינו, שעליהן אנו מתפללים. אני רוצה לחלוק אתכם פרט מעניין: בחתונה של הרבי, חמיו הרבי הקודם אמר: "ידוע ומפורסם שבעת שמחת נישואין באות נשמות מן העולם האמת עד ג' דורות למפרע הוא בכל ישראל ויש שבאות יותר ויותר" (דרושי חתונה ע' ע"א).

בבואנו לבית הכנסת, לרקוד ולשמוח בשמחת תורה, הרי שאם נשמח עם התורה כאילו זו חתונה של אחד מילדינו, נזכה שגם הורינו מהעולם העליון, עליהם אנו אומרים את תפילת יזכור, יבואו לרקוד ולשמוח אתנו יחד בשמחת התורה.